

द्वापूतो नरस्तात उर्द्वीतो ऽपि न संशयः । पूतो भवति सर्वत्र किमुत (wie viel eher) त्वम् MBh. 13, 1534. अथ बालिसकृन्नाणां सकृन् पार्थिवात्मज । समर्थो ऽसि रणे जेतुं किमुतेकम् R. 4, 12, 4. 5, 91, 5. Çāk. 118. Vikr. 25. MAURAP. 41. कालं स तावन्नाज्ञासोत्प्राप्तं कालविदो वरः । विश्वामित्रो म-
रुतेजाः किमुतायं पृथग्जनः wieviel weniger R. 4, 35, 8. RAGH. 2, 62. — 6) प्रत्युत im Gegensatz dazu, vielmehr: इत्येष पृष्टो ऽस्माभिर्न जल्पति । कृ-
त्ति प्रत्युत पाषाणैः KATHAS. 20, 169. 22, 230. सामवादाः सकोपस्य शत्रोः
प्रत्युत दीपकाः । प्रतप्तस्येव सकृन् सार्पिषस्तोयविन्द्वः ॥ PANKAT. III, 27.
Sih. D. 3, 4. 76, 9. — Ueber उत्त, उताहो und किमुत vgl. AK. 3, 4, 23,
5 (lies: अर्प्यार्थः). 3, 5, 2. TRIK. 3, 4, 4. H. 1336. an. 7, 22. 23. 54. 55. MED.
avj. 23. 93. Ausführlich hat diese Partikel schon LASSEN zu BHAG. 14, 9
besprochen. — Vgl. उ.

उतङ्क m. N. pr. eines Rshi MBh. 1, 747. 13491. fgg. 14, 1542. fgg.
HARIV. 676. उतङ्कमेधाः eine nach ihm benannte Art Wolken: अद्याप्युत-
ङ्कमेधाश्च मेरो वर्षति MBh. 14, 1624. — Variante: उत्तङ्क.

उतथ्य m. N. pr. ein Sohn des Aṅgiras und älterer Bruder von
Brhaspati MBh. 1, 2569. 4179. fgg. VP. 449. 83, N. 3 (उतथ्य). DAÇAK.
in BENF. Chr. 182, 12. उतथ्यतनय ein Bein. Gautama's M. 3, 16. उत-
थ्यानुज ein Bein. Brhaspati's (des Planeten Jupiter) TRIK. 1, 1, 94. H.
119. उतथ्यानुजन्मन् dass. BUHRIPR. im ÇKDr. Die ältere Form des Na-
mens ist उचथ्य.

उताहो s. u. 2. उत्त 1. 3.

उतूल m. pl. N. eines Volkes VP. 191. Varianten: उलूल, कुलूल.

उत्क (von उद्) 1) adj. f. आ aufgeregt aus Verlangen nach Etwas,
sich sehnend, sehnsüchtig P. 5, 2, 80. AK. 3, 1, 8. H. 436. तेनाकुमुत्का त्वा
द्रष्टुमागता KATHAS. 13, 121. 21, 126. अद्रिस्तुतासमागमेत्कः KUMARAS. 6, 95.
MEGH. 11. KATHAS. 3, 68. 3, 141. begierig zu, mit dem inf. ÇICUP. 4, 18.
— 2) subst. Sehnsucht: सेत्क sehnüchtig KATHAS. 21, 62. चिरदर्शनसो-
त्कया दृष्ट्या 26, 271. सेत्कस्थितप्रियाम् 25, 269.

उत्कच (उद् + कच) adj. mit emporgerichtetem Haare VJUTP. 213. यदो
हास्योत्कच (?) इति माता तं प्रत्यभाषत । म्रब्रवीतेन नामास्य यदोत्कच इति
स्मृत् ॥ MBh. 1, 6079. Im vorhergehenden Çloka wird er विकच haar-
los genannt.

उत्कच्छा (von उद् + कच्छ) f. eine Stanze von 6 Versen, in der jeder
Vers aus 11 Moren (4 + 4 + 3) besteht, COLEBR. Misc. Ess. II, 92. 156.

उत्कञ्चुक (उद् + कञ्) adj. ohne Panzer; ohne Schnürbrust: वनस्सु
BHARTR. 1, 49.

उत्कर्त (von उद्) P. 5, 2, 29. 1) adj. f. आ a) das gewöhnliche Maass
überschreitend, bedeutend, = तीव्र H. an. 3, 154. MED. f. 34. चन्द्राप्रुनि-
कराभाश्च हाराः कासांचिडुत्कटाः । स्तनमध्ये सुविन्यस्ता विरिजुर्लसपाण्ड-
राः ॥ R. 5, 13, 37. उत्कटास्थि (वतःस्थलम्) PRAB. 116, 2. शत्रु PANKAT. 148, 9.
I, 116 (अत्युत्कट). यो भवेदोष उत्कटः SUGR. 1, 332, 19. कम्पः Sch. zu PRAB.
11, 17. कार्भोत्कटमूर्धनाः deren Kopphaare bis zum Handgelenk herab-
hängen MBh. 3, 16138. — b) reichlich versehen mit Etwas, strotzend
von: विषमोत्कटो (देशे) MBh. 3, 12449. = विषम ÇABDAR. im ÇKDr.
पादपान्कुमुतोत्कटान् R. 2, 55, 30. सिंहाविव बलोत्कटौ Hip. 4, 38.
DRAUP. 8, 3. R. 1, 27, 3. 3, 1, 19. 5, 56, 130. 74, 6. PANKAT. II, 44 (Gegens.
डुर्बल). III, 34. यौवनोत्कट 215, 10. Vgl. अत्युत्कट. — c) aufgeregt, trun-

ken, toll, rasend AK. 3, 1, 23. H. 436. an. 3, 154. MED. f. 34. प्रलपत्यु-
त्कटा इव MBh. 2, 2160. उत्कटानिव (कलापिनः) 3, 11586. विकटानुत्कटान्
(रत्नसान्) R. 5, 10, 21. 60, 10. 6, 37, 104. मधुप्रपानोत्कटसत्त्वचेष्ट 18. मदिरो-
त्कट 4, 24, 39. 5, 23, 41. मदीत्कट (der Affe Hanumant) 39, 28. ein Ele-
phant N. 13, 7. ein Löwe R. 6, 73, 7. रणोत्कट 3, 32, 36. — 2) m. a) die
zur Brunstzeit aus den Schläfen des Elephanten träufelnde Flüssigkeit
HAR. 161. ÇABDAR. im ÇKDr. — b) Saccharum Sara (शर्) ROXB. oder
eine verwandte Grasart RAGAN. (रुक्तेनु, शर्) im ÇKDr. SUGR. 1, 80, 12.
2, 52, 8. — 3) f. °टा a) N. einer Pflanze (सेकुली), Laurus Cassia, Rā-
gan. im ÇKDr. — b) N. einer Stadt BURN. Intr. 207. — 4) n. die aro-
matische Rinde der Laurus Cassia (गुडवच्) AK. 2, 4, 22. vulg. तेज-
पात् BHARATAZU AK. दारचिनि RAGAN. im ÇKDr. — Vgl. अक्कट, प्रकट, संकट.
उत्कारुक s. उत्कुटक.

उत्काण्ड (denom. von उद् + काण्ड) sich sehnen, wehmüthig zurück-
denken an: नेत्काण्डतुमर्हसि R. 2, 46, 2. तं नेत्काण्डतुमर्हसि 53, 2. ने-
दकाण्डप्यत BHARTR. 5, 72. उदकाण्ड aor. pass. ÇICUP. 9, 54. उत्काण्डतै
गापा तारकादि (von उत्काण्डा abgeleitet) zu P. 5, 2, 36. eine Sehnsucht
empfindend H. 436. R. 2, 48, 18. 71, 38. DAÇ. 2, 7. ÇAK. 60, 5. VIKR. 18, 1.
MEGH. 100. त्वा प्रत्युत्काण्डता तिष्ठति PANKAT. 209, 18. विरुक्तेत्काण्डता
Sih. D. 46, 10. — caus. Jmd (acc.) zur Sehnsucht anregen: सर्वमुत्काण्ड-
यसि BHARTR. 1, 42. GHAT. 5. — Wird auf eine nicht belegte Wurzel क-
ण्ड, कण्डते zurückgeführt.

— सम् dass.: सुरतव्यापारलीलाविधौ — चेतः समुत्काण्डते Sih. D. 3, 3.
उत्काण्ड (उद् + कण्ड) 1) adj. mit emporgerichtetem Halse: रथस्वेनो-
त्काण्डमृगे RAGH. 15, 11 (v. l. उत्कर्णा). — 2) m. = उत्काण्डा TRIK. 3, 5, 18.
H. 314. Sch. — अङ्गारस्य षोडशबन्धात्तर्गतत्रयोदशबन्धः । तस्य लक्षणम् ।
नारीपदौ च रुस्तेन धारयेद्वलेक पुनः । स्तनार्पितकारः कामी बन्धश्चोत्का-
ण्डसंज्ञकः ॥ इति रतिमञ्जरी ॥ ÇKDr. — 3) f. उत्काण्डा TRIK. 3, 5, 18.
Sehnsucht, wehmüthige Gedanken um einen geliebten Gegenstand AK.
1, 1, 2, 29. TRIK. 3, 2, 28. H. 314. नेत्काण्डा फाल्गुने कार्या MBh. 3, 1903.
14072. 13, 955. R. 2, 34, 50. 5, 36, 76. PANKAT. 134, 19. उत्काण्डा विज्ञहि-
ष्यसि MBh. 3, 8406. कस्य न भवेदुत्काण्डा BHARTR. 1, 37. तदर्शनेत्का-
ण्डा तथास्य ववृधे KATHAS. 3, 29. यास्यत्यथ शकुन्तलेति हृदयं संस्पृष्टमु-
त्काण्डया ÇAK. 81. उभौ शतगुणीभूतामिवोत्काण्डामुद्र कृतुः VID. 303. चिरा-
त्काण्डावशीकृत 332. BHARTR. 1, 33. MEGH. 81 (गाण्डिकाण्डा). 98. 100. 101.
VIKR. 84. AMAR. 97. KATHAS. 9, 90. 15, 107. सेत्काण्डम् adv. AMAR. 24. उ-
त्काण्डा ist wohl als nom. act. von उत्काण्ड zu fassen.

उत्काता f. N. einer Pflanze, Pothos officinalis ROXB. (गजपिप्पली),
ÇABDAR. im ÇKDr.

उत्कन्दक m. eine best. Krankheit P. 8, 4, 61, VARTT. — Wird von
स्कन्द (nach der Kic. von कन्द) mit उद् abgeleitet.

उत्कंधर (उद् + कण्ड) adj. mit erhobenem Halse ÇICUP. 4, 18. गर्दभ उ-
त्कंधरं (sic) भूवा शब्दापितुमारब्धः PANKAT. 249, 5.

उत्कम्प (von कम्प mit उद्) 1) adj. erzitternd, zitternd: विस्मयोत्कम्प-
हृदय MBh. 1, 1389. आसित्कम्पकुच AMAR. 90. KATHAS. 17, 130. PRAB.
11, 17. Könnte auch als nom. act. aufgefasst werden. — 2) m. das Er-
zittern, Zittern SUGR. 2, 403, 10. BHARTR. 1, 46. MEGH. 22. 68. AMAR. 28.
KATHAS. 3, 65. PRAB. 11, 13. 63, 9. am Ende eines adj. comp. f. आ VIKR. 28, 10.